

Idrottsnation i världsklass

Oskar Johansson

Från att ha varit ett land där tävlingsport huvudsakligen var fritidsnöje och underhållning för den vita överklassen har Kuba blivit en av de största idrottsnationerna, som satsar stort på både elit- och breddidrott. Med endast en handfull olympiska medaljer före 1959, tog Kuba med 70-talet plats bland de stora idrottsnationerna, flera gånger rikare och större än Kuba.

Kubanska Riksidrottsorganisationen INDER bildades 1961 för att sprida idrotten till hela befolkningen, till att börja med inom skolan. 1962 arrangerades skolmästerskap och 1963 ägnade sig 170.000 kubaner åt idrott, mer än tio gånger fler än på 50-talet. 1975 var siffran 3 miljoner, och året därpå rönt Kuba stora framgångar vid OS i Montreal, som åttonde mest framgångsrika land. Löparen Alberto Juantorena symboliserade succén och blev den förste någonsin att vinna både 400 och 800 meter på samma olympiad. Och Javier Sotomayor har fortfarande världsrekordet i höjdhopp, 8 år efter avslutad karriär.

De prispengar kubanska idrottare vinner i internationella tävlingar går till INDER som blivit självförsörjande och finansierar och organiserar breddidrotten i landet, och tränar talangerna.

Kubans nationalsport är baseball (på spanska pelota), som har rötter ända tillbaka till Taino- och Siboneyfolken på Kuba, innan den spanska koloniseringen utrotade dem. Boll och slagträ spelar samma roll för kubanska barn som fotboll för de brasilianska. Många turister i Havanna fäster sig vid de klungor av baseballentusiaster som varje dag i Parque Central för hetlevrade diskussioner om spelets alla aspekter. Baseball har varit en olympisk gren sedan 1992, och av de fem olympiader som ägt rum sedan dess har Kuba

vunnit tre och kommit på andraplats på de övriga två.

En annan lagsport, volleyboll, har dominerats av det kubanska damlaget. Med mästare som Regla Torres Herrera (utsedd till 1900-talets bästa kvinnliga spelare i världen) och Alejandrina Luis Hernández (känd för extremt höga hopp som når 3,4 meter) vann tre OS-guld i rad: Barcelona 1992, Atlanta 1996, och Sidney år 2000. Andra grenar med guldmedaljer och världsrekord av kvinnliga kubanska idrottare är löpning, judo, spjut, slägga och kula.

På 70-talet blev tungviktsboxaren Teófilo Stevenson världskänd för tre olympiska guld i rad: München 1972, Montreal 1976 och Moskva 1980. Kuba bojkottade tillsammans med Sovjetunionen OS i Los Angeles 1984, där Stevenson annars antagligen hade vunnit ännu en guldmedalj. Han erbjöds fem miljoner dollar för att gå en proffsmatch mot Muhammed Ali, men han valde att stanna på Kuba och sade "Vad är en miljon dollar jämfört med åtta miljoner kubaners kärlek?"

Teófilo Stevenson inledde en era av överväldigande kubanska framgångar inom amatörboxningen, och det är idag den sport efter baseball som intresserar kubanerna mest. 63 av landets 194 olympiska medaljer har varit inom boxningens elva viktclasser. När Stevenson deltog i sin sista stora turnering, och tog VM-guld i supertungvikt i Reno 1986, gjorde hans tronföljare entré på den internationella scenen. Det var den 15 år yngre Felix Savón som under samma turnering tog guld i tungvikt. Savón skulle upprepa Stevensons legendariska prestation och bli den tredje i historien att vinna tre OS-guld i boxning, åren 92, 96 och 2000. Han vann även världsmästerskapen sex gånger i rad, mellan 1986 och 1997. I Panamerikanska Spelen, som är världens största idrottsevenemang efter OS, vann han tre gånger i rad: Indianapolis 1987, Havanna 1991 och Mar del Plata 1995.

Precis som Teófilo Stevenson erbjöds han miljontals dollar för att gå proffsmatcher i USA, och tackade nej. Det är ovanligt att boxare lämnar Kuba för att bli proffs, trots att de erbjuds ofattbara pengasummor. Boxning ses som en lagsport, och alla framgångar är kollektiva. Savón har sagt: "Det är en enorm skillnad mellan olympisk och professionell boxning. I proffsbranchen skyddas boxaren inte alls, de tar inte hand om honom, och huvudsyftet är givetvis att tjäna pengar. Det är en väldigt smutsig sport."

USA:s önskan att köpa upp såväl framstående forskare som idrottsmän från fattiga länder är inget nytt, inte heller på Kuba. 1944 gav baseballklubben New York Giants ett erbjudande till en gymnast vid Colegio de Belen för hans goda kastförmåga. Den unge Fidel Castro hade dock andra planer, och tackade nej. De senaste åren har uppköparna dock haft större framgångar i uppköp av boxare och baseballspelare.

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För kopia av denna licens besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>. Det har publicerats i www.globalarkivet.se